

Hoekje van de Tema Tieker (18)

Johann Vandenhaute

De postzegel is één van de belangrijkste elementen in een thematische verzameling. Als eenvoudige definitie kan gesteld worden dat postzegel een waardepapier is, dat door een postadministratie wordt uitgegeven om te voorzien in de frankering van brieven. Dus om de kosten van verzending tot de bestemming te dekken.

De postzegel als onderdeel in een thematische verzameling heeft verschillende aspecten die hierna worden behandeld.

Toestand van de postzegels

Zoals voor een traditionele verzameling moeten ook hier hoge eisen gesteld worden aan de kwaliteit van de postzegels die in de verzameling opgenomen zullen worden.

Gestempeld of ongestempeld

Het enige voorschrift dat hier geldt is dat liefst geen gestempelde en ongestempelde zegels op eenzelfde blad voorkomen.

In geval gebruik gemaakt wordt van gestempelde zegels dient eveneens aandacht besteed te worden aan de kwaliteit van de stempel.

“De postzegel is één van de belangrijkste elementen in een thematische verzameling.

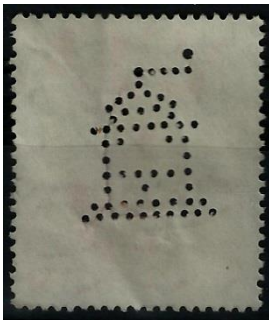
De zegel rechts is de enige met een nette afstempeling en kan gebruikt worden. De beide andere worden liefst geweerd.

Eigenschappen van de postzegels

- **Het papier:** de papersoorten zijn niet zeer zichtbaar te tonen. Soms kan het interessant zijn zegels te tonen op duidelijk verschillend papier.
- **Het watermerk:** kan een interessant element zijn als het klaar en duidelijk naar voor komt. Liefst alléén deze watermerken gebruiken die relevant zijn voor de behandeling van het thema. Watermerken met een afbeelding op meerdere postzegels dienen volledig getoond te worden. Er geen onduidelijke watermerken bijsleuren.
- **De tanding:** een getande postzegel dient een onbeschadigde tanding te hebben om in de verzameling opgenomen te kunnen worden. Eenzelfde postzegel kan voorkomen met verschillende tandingen, dit kan een aanzienlijk waardeverschil vertegenwoordigen. Enkel een gevorderde en “dure” verzameling zal de nodige aandacht besteden aan deze tandingverschillen.
- **De achterzijde:** op de achterzijde van postfrisse zegels vindt men soms opschriften terug die interessant kunnen zijn voor het thema. Zoals bijv. De zegels door de V.S.A. uitgegeven in 1973 i.v.m. de verschillende postdiensten.

- **De druk:** Er bestaan zegels die in verschillende drukprocedés worden uitgegeven. Een zeer interessant voorbeeld hiervan is de postzegel YT n° 867 van Oostenrijk: de basiliek van Mariazell, die in vier drukprocedés werd uitgegeven. Deze zegels komen vooral tot hun recht in een verzameling die handelt over “drukken”. De vier zegels samen tonen in een verzameling over bijv. “kerken” is niet relevant.
- **Kleur- en andere variëteiten:** variëteiten, die zo waardevol zijn in een klassieke verzameling, zijn in een thematische verzameling van veel minder belang. In enkele uitzonderlijke gevallen kan het opnemen van variëteiten de filatelistische kennis bewijzen. Zie ook “de tanding”.
- **Afbeeldingen en vermeldingen:** Zegels worden opgenomen in een thematische verzameling omdat de afbeelding en/of de vermelding past in het thema. Een postzegel met een duidelijke afbeelding en/of boodschap gebruikt op de goede plaats zal steeds tot zijn recht komen. Vermijd zoekplaatjes. Als het echt niet anders kan, vermeld dan kort en bondig waar wat kan gevonden worden. Gebruik liefst geen pijltjes.
- **Opdrukken:** postzegels met opdruk mogen in een thematische verzameling enkel opgenomen worden voor de opdruk. De opdruk moet de betekenis van de zegel veranderen. Een opdruk die bijv. Alleen de frankerwaarde verandert is niet relevant voor elk thema. De inflatiezegels, liefst op brief dan, uit Duitsland kunnen natuurlijk gebruikt worden in een verzameling handelend over “Het Voorspel tot de Tweede Wereldoorlog”. Oppassen voor privaat opdrukken.

- **Perforaties:** Oorspronkelijk een ingreep die destijds werd uitgevoerd door bedrijven om diefstal van hun voorraad zegels tegen te gaan. Later werd het een vorm van publiciteit. M.a.g. dat deze firmaperforaties als privaat ingrijpen dient beschouwd te worden. Een geperforeerde zegel, en dan liefst op brief, op de goede plaats kan gerust. Niet overdrijven. Er werden ook perforaties aangebracht door postadministraties. Zo kunnen de zegels uitgegeven door Beieren in 1911 en geperforeerd met de letter E (beginletter van Eisenbahn) gebruikt worden in een verzameling handelend over spoorwegen.

- **Boekjes, velletjes, rolzegels, kopstaanden:** zijn door de postadministraties uitgegeven en kunnen dus in de thematische verzameling opgenomen worden. Zoals met alle andere elementen; het juiste stuk op de juiste manier gebruiken op de goede plaats. Ook afbeeldingen en teksten in de velranden, aangebracht door de postadministratie, kunnen gebruikt worden, echter steeds met de postzegel. Opgepasst met privaat maakwerk.

- **Proefdrukken, kleurproeven, zwartdrukken, ministervelletjes:** Zijn stuk voor stuk producten die niet door de posteries te koop aangeboden worden ter frankering van brieven en dus niet gewenst in een thematische verzameling. Onafgezien van het feit dat de echtheid van proeve steeds kan betwist worden is het niet normaal dat zijn in de handel terecht komen. Dit geldt ook voor de ministervelletjes. Al deze producten worden daarbij nog duur verkocht ook. Te mijden!!!

- **Twijfelachtige uitgiften:** Hier speelt de algemene filatelistische kennis van de verzamelaar een grote rol. Hij of zijn moet een onderscheid maken tussen de kleurrijke prentjes aangeboden door de postzegelhandel. In principe zijn de postzegels toegelaten die aan de volgende criteria beantwoorden:
 - uitgegeven door een postadministratie lid van de U.P.U.
 - verkocht aan de postloketten in het land van uitgifte en dus niet door agenten ergens in Europa.
 - Moeten in het land van uitgifte gebruikt kunnen worden voor postale doeleinden.
 - Eventuele toeslag mag niet meer bedragen dan 50% van de frankeerwaarde.

Zijn zeker niet toegelaten:

- uitgiften waarvan de oplage gewild te beperkt was om aan de vraag te voldoen.
- Ongetande zegels en velletjes die ook getand werden uitgegeven.
- Zegels en velletjes voorzien van private opdrukken of perforaties.
- Zogenaamde herdenkingsreeksen bestaande uit te veel zegels en te hoge frankeerwaarden.
- Uitgaven waarvan het onderwerp geen direct verband heeft met het land van uitgifte.

De thematische verzamelaar dient hier gewoon het gezond verstand te gebruiken bij de keuze en de aanschaf van de gewenste postzegels. Bij de opbouw van wat eens een waardevolle verzameling moet worden zal elke verzamelaar steeds selectief te werk gaan.

Postzegels los of op brief

De regel is dat de postzegel steeds los getoond wordt en niet op brief. Het tonen van een thematische zegel op een briefomslag moet beschouwd worden als bladvulling. Voor het opnemen van een volledige brief, al of niet met een thematische afstempeling, moet een goede reden bestaan. Meestal zijn het zuiver filatelistische redenen die het tonen van een thematische zegel op brief toelaten. Zo kunnen postzegels uit de klassieke periode wegens hun zeldzaamheid gerust getoond worden op volledige brief zonder dat dit als bladvulling beschouwd zal worden.

Bovenstaande omslag, verstuurd van New Brunswick, Canada naar Liverpool in 1868, is gefrankeerd met de indigo 12 ½ c van New Brunswick met een afbeelding van het stoomschip WASHINGTON verstuurd via "per City of Washington via Halifax". Gebouwd voor de STEAM NAVIGATION CY, maakte dit schip van 1750t haar eerste reis van New York naar Bremerhaven in juni 1847.

Ter afsluiting van dit hoofdstuk over de postzegel in een thematische verzameling dient wel verduidelijkt te worden dat ook voor de luchtpostzegels, dienstzegels, expresszegels, spoorwegzegels, telegraafzegels, e.a. dezelfde regels gelden. Alleen dient nagekeken te worden of deze zegels wel degelijk door een postadministratie werden uitgegeven.(78)

X - O - X

Bron: Deze artikelenreeks is een **geactualiseerde heruitgave** van nummer 78 zoals deze werden gepubliceerd in het tijdschrift 'Filatelia' (Strombeek-Bever) door wijlen Florent Coene als leidraad voor de vergaderingen van Ke.The.Fil in de periode 1983 – 1993.